

Rights and Obligations of Parties in Domination Agreements

Hakimiyet Sözleşmelerinde Tarafların Sorumluluk ve Yükümlülükleri

ABSTRACT

The aim of this article is to examine the dominant position (in the negation process) which unfolds after drawing a “domination agreement” in group companies which is regulated in the Turkish Commercial Code (“TCC”). Furthermore, we will determine the scope of domination agreements; we will particularly scrutinize the relationship between the dominant and the affiliated company by evaluating the formation of group of companies and the application of the subsequent regulations.

Accordingly, obligations of the parties will be primarily dealt within the scope of domination agreements and their legal nature pursuant to the TCC and other related legislations. Additionally, we will also address the obligations that arise out of domination agreement which are executed by the dominant company and the affiliated company. Lastly, we will evaluate the domination agreement’s effects on the formation and management of group of companies.

ÖZET

Bu makalenin amacı, hakimiyet sözleşmesi ile oluşan hakimiyet durumunun Türk Ticaret Kanunu’nda (“TTK”) düzenlenmiş olan şirketler topluluğu çerçevesinde incelenmesi ve bu düzenlemeler ışığında hakimiyet sözleşmesinin şirketler topluluğunun oluşumunda ve uygulama alanındaki yerinin tespit edilerek, söz konusu sözleşmelerin hakim şirket ve bağlı şirket açısından hukuki konumunun tespit edilmesidir.

Bu kapsamda, işbu makede, öncelikle TTK ve diğer ilgili mevzuat uyarınca hakimiyet sözleşmesi kavramı ve bu sözleşmelerin hukuki niteliği ortaya konularak tarafların yükümlülükleri izah edilecek, ardından hakim şirket ile bağlı şirket arasında yapılan hakimiyet sözleşmelerinin taraflar açısından doğuracağı sorumluluklara değinilecektir. Son olarak ise, hakimiyet sözleşmelerinin şirket topluluklarının oluşumu ve idaresindeki etkisi, TTK ve ilgili diğer mevzuatlar ışığında değerlendirilecektir.

KEY WORDS: Domination, Domination Agreement, Group of Companies, Dominant Company, Affiliated Company

I. INTRODUCTION

ALTHOUGH THE CONCEPTS OF “DOMINANT” AND “AFFILIATED COMPANIES” are introduced in the Turkish Commercial Code¹ (“**TTCC**”), the bases determining their relationships are not regulated.

Domination agreement entails an agreement whereby the dominant company acquires the rights and obligations with which the affiliated company can be controlled. “Dominant company” acquires an administrative authority over the affiliated company with the domination agreement. Hence, by transferring the administrative authority of the affiliated company to the dominant company, it is ensured that the affiliated company is kept under control. The domination of the dominant company over the affiliated one as a result of the agreement is established regardless of the actual use of its powers.

Domination agreements are subject to certain conditions by the Turkish Commercial Code. The first requirement is that these “domination agreements” have to be conducted in a written form. Also, as a condition of validity, these agreements have to be registered and announced in trade registry.² By doing so, third parties will be notified of the existence of the relevant domination agreement. In addition, even if the domination agreement is considered as invalid, parties cannot relieve themselves from the obligations arising out of the mentioned agreements as a consequence of the relevant provision which indicates that “*invalidity of agreement shall not prevent the application of other provisions regarding the liabilities and obligations on the group of companies set forth in this law and other laws.*”

All the rights of the managing body of the affiliated company except for the non-assignable rights can be fully or partially assigned to the dominant company through a domination agreement. Although all alienable rights of the managing body of the affiliated company may be fully assigned, partial domination agreements are also executed for a specific field or activity, e.g., financing, purchase and staff recruitment.³

ANAHTAR KELİMELER: Hakimiyet, Hakimiyet Sözleşmesi, Şirketler Topluluğu, Hakim Şirket, Bağlı Şirket

I. GİRİŞ

ŞİRKETLER TOPLULUĞU KAVRAMININ DÜZENLENDİĞİ Türk Ticaret Kanunu’nda¹ (“**TTK**”) hakim şirket ve bağlı şirket kavramlarına yer vermekle birlikte, bunlar arasındaki ilişkinin hangi temellere dayandığı belirtilmemektedir.

Hakimiyet sözleşmesi, hakim şirketin, bağlı şirketi bir sözleşme gereğince veya başka bir yolla hakimiyeti altına almasıyla, bağlı şirket üzerinde birtakım hak ve yetkilere sahip olduğu bir sözleşme tipidir. Hakimiyet sözleşmesi ile hakim şirket, bağlı şirket üzerinde idare ve sevk yetkilerine sahip olmaktadır. Bu sözleşme ile hakim şirkete, bağlı şirketin yönetim kuruluna ait idare yetkisi verilerek, bağlı şirketin kontrol altında tutulması sağlanmaktadır. Hakim şirketin söz konusu kontrol yetkisini fiilen kullanıp kullanmadığı gözetilmeksizin, her durumda sözleşmeden kaynaklanan bir hakimiyet durumu ortaya çıkmaktadır.

Hakimiyet sözleşmeleri, TTK tarafından birtakım şekil şartlarına tabi tutulmuştur. Öncelikle, hakimiyet sözleşmeleri yazılı olarak yapılmalıdır. Ayrıca, söz konusu sözleşmelerin, geçerlilik şartı olarak ticaret siciline tescil ve ilan edilmeleri gerekmektedir.² Bu sayede tescil ve ilan sonucu, üçüncü kişilerin söz konusu sözleşmelerin varlığında haberdar olmaları sağlanır. Bununla birlikte, ilgili maddenin devamında belirtilen “*sözleşmenin geçersizliği, bu kanun ile diğer kanunlardaki şirketler topluluğuna dair yükümlülüklerle ve sorumluluklara ilişkin hükümlerin uygulanmasına engel olmaz*” ibaresi ile sözleşmenin geçersizliği halinde dahi tarafların söz konusu sözleşmeden kaynaklanan sorumluluklarından kurtulmayacağı açıklanmıştır.

Hakimiyet sözleşmesi ile, bağlı şirketin yönetim organının sahip olduğu devredilemeyenler haricindeki yetkilerin tümü veya bir kısmı, hakim şirkete aktarılabilir. Zira, bağlı şirketin yönetim organının sahip olduğu devredilebilir tüm yetkilerin devredilmesinin yanı sıra, yalnızca belirli bir alan veya faaliyete ilişkin, örneğin; finansman, satın alma, personel istihdamı gibi konularla sınırlı olarak da kısmi hakimiyet sözleşmelerinin yapıldığı görülmektedir.³

Besides, the decision to provide instruction to the affiliated company is in dominant company's own discretion and non-use of this right will not affect the validity of the agreement. Moreover, denotation of the aforementioned agreement as "*domination agreement*" is not required. Hence, any agreement whereby an executive power is assigned to another company, fully or partially, shall be considered as a domination agreement.

Furthermore, the agreements which oblige a party of to obtain the other party's approval for the decisions to be taken by the managing body or agreements that grant veto power to the other party, are also considered as domination agreement.⁴ For instance, in a loan agreement executed between a bank and a company, the veto power regarding significant decisions to be taken by the company may be granted to the bank. In such case, the bank has a dominance position over that company.

In domination agreements, there may be a relation between the parties or an agreement may be executed

Ayrıca, hakim şirketin bağlı şirkete herhangi bir talimat verip vermemesi kendi inisiyatifinde olup, bu yetkinin kullanılmaması sözleşmenin geçerliliği açısından etki yaratmayacaktır. Bununla birlikte söz konusu sözleşmenin "*hakimiyet sözleşmesi*" olarak adlandırılması da aranmamaktadır. Bunun sonucu olarak, sevk ve idare yetkisinin tamamen veya kısmen bir başka şirkete devredildiği her türlü sözleşme de hakimiyet sözleşmesi olarak kabul edilebilecektir.

Ayrıca, bir şirketin yönetim organının alacağı kararları, sözleşmenin diğer tarafının onayına bağlayan veya karşı tarafa veto yetkisi veren sözleşmeler de hakimiyet sözleşmesi kapsamında değerlendirilir.⁴ Örneğin; bir banka ile yapılan kredi sözleşmesinde, bankaya, şirketin alacağı önemli kararları veto etme yetkisi tanınmış olabilir. Burada, bankanın, söz konusu şirket üzerinde hakimiyetinin varlığı söz konusudur.

Hakimiyet sözleşmesinde taraflar arasında bir bağ bulunabileceği gibi; bu sözleşme, aralarında herhangi bir bağ

between two companies with no relation at all. In the Commercial Registry Regulation (“**Regulation**”), domination agreement is defined as “*an agreement that unconditionally entitles one of the companies to instruct the managing body of the other equity company regardless of the relationship between them, if any, or between two parties that there is no direct or indirect subsidiary relationship, at all*”.⁵

Domination agreements are subject to law of obligations. Moreover, domination agreements are reciprocal and *istin synallagmatic*⁶ agreements. With the domination agreement, parties enter into an obligation of performance to each other. As a consequence, both the dominant company and the affiliated company shall conform the liabilities determined in the domination agreement.

bulunmayan iki şirket arasında da gerçekleştirilebilir. Ticaret Sicili Yönetmeliği’nde (“**Yönetmelik**”) hakimiyet sözleşmesi; “*aralarında doğrudan veya dolaylı iştirak ilişkisi bulunmayan, bulunsa bile bu ilişkiden bağımsız ve soyutlanmış bir şekilde taraflardan birinin, sermaye şirketi olan diğerinin yönetim organına hiçbir şarta bağlı olmadan talimat verme yetkisini içeren sözleşme*”⁵ olarak tanımlanmıştır.

Hakimiyet sözleşmesi, borçlar hukukuna tabi olan bir sözleşme türüdür. Bununla birlikte hakimiyet sözleşmeleri karşılıklı ve iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerdir. Hakimiyet sözleşmesi ile taraflar birbirlerine karşı edim yükümlüğü altına girmektedir. Bunun sonucu olarak, hem hakim şirket, hem de bağlı şirket, hakimiyet sözleşmesinde kararlaştırılan hususlara uygun davranmalıdır.

II. OBLIGATIONS OF THE PARTIES IN THE DOMINATION AGREEMENT

Domination agreement is an *istin synallagmatic* agreement, meaning that the dominant company and the affiliated company mutually undertake to incur a debt and perform some specific obligations.

A. Obligations of a Dominant Company

According to the domination agreement, the dominant company is under obligation to comport in a cautious and prudent way to the affiliated company as the dominant agreement's aim is to ensure joint interest of all the companies that form group of companies by consolidating management of these companies. Pursuant to principle of bona fides,⁷ the dominant company shall exercise its executive authority granted to itself in accordance with the law. If the dominant company abuses its aforementioned authority, it shall be obliged to compensate the damages suffered by the affiliated company.

On the other hand, the dominant company is obliged to report its relations conducted with the affiliated company. The content of these reports is indicated in Article 199 of the TCC. A request is required for the preparation of these reports. The right to request the preparation of these reports is granted to the members of the board of directors of the dominant company. The affiliated company is obliged to submit necessary information and documents required for the preparation of such report unless the affiliated company proves a valid ground not to do so. It must be taken into consideration that the aforementioned information can only be received so as to use in the dominant company reports.⁸ If aforementioned information is received for a third party's usage, the member of the board of directors who made the request shall be legally liable.⁹

B. Obligations of an Affiliated Company

Pursuant to the domination agreement, the affiliated company is obliged to perform the instructions given by the dominant company within the frame of obligation of diligence and fidelity. The affiliated company performs this obligation in accordance with the instructions of the dominant company. On the other hand, it is stipulated in the TCC that *"The board of directors of the affiliated company shall draw up a report within the first three months of the activity year on company's relations conducted with*

II. HAKİMİYET SÖZLEŞMELERİNDE TARAFLARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Hakimiyet sözleşmesi, hakim ve bağlı şirketlerin karşılıklı borç altına girip belirli yükümlülükleri yerine getirmeyi vaat ettiği, her iki tarafa da borç yükleyen bir sözleşme türüdür.

A. Hakim Şirketin Yükümlülükleri

Hakimiyet sözleşmesi uyarınca hakim şirket, bağlı şirkete karşı, tedbirli ve özenli davranma yükümlülüğü altına girmektedir. Zira hakimiyet sözleşmesinin varoluş amacı, topluluk şirketini oluşturan tüm şirketlerin tek elden yönetilerek, bu şirketlerin ortak menfaatinin sağlanmasıdır. Hakim şirket, kendisine verilen bu idare ve sevk yetkisini dürüstlük kuralı⁶ gereğince hukuka uygun olarak kullanılmalıdır. Hakim şirketin söz konusu yetkileri kötüye kullanması durumunda, bağlı şirketin uğradığı zararları karşılama yükümlülüğü doğacaktır.

Bunun dışında hakim şirketin bağlı şirketle ilişkilerini rapor etme yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu raporların kapsamı TTK'nın 199. maddesinde belirtilmiştir. Bu raporların hazırlanması için bir talep aranmaktadır. Bunu talep edebilme yetkisi ise hakim şirketin yönetim kurulu üyelerine tanınmıştır. Bağlı şirket, haklı bir sebebi olduğunu ispat edemedikçe bu raporun hazırlanması için gerekli olan bilgi ve belgeleri vermekle yükümlüdür. Burada dikkat edilmesi gereken husus, söz konusu bilgilerin sadece hakim şirket raporlarında kullanılmak amacıyla alınmasıdır.⁷ Eğer söz konusu bilgiler üçüncü kişinin yararlanması amacıyla alınmışsa, istemde bulunan yönetim kurulu üyesi hukuki açıdan sorumlu olacaktır.⁸

B. Bağlı Şirketin Yükümlülükleri

Hakimiyet sözleşmesi uyarınca, bağlı şirketin yönetim organının, sadakat ve özen borcu çerçevesinde, hakim şirket tarafından verilen talimatları yerine getirmesi gerekmektedir. Bağlı şirket bu yükümlülüğünü, hakim şirketin talimatları doğrultusunda gerçekleştirir. Bununla birlikte, TTK'da; *"Bağlı şirketin yönetim kurulu, faaliyet yılının ilk üç ayı içinde, şirketin hakim ve bağlı şirketlerle ilişkileri hakkında bir rapor düzenler. Raporla, şirketin geçmiş faaliyet yılında hakim şirketle, hakim şirkete bağlı bir şirketle, hakim şirketin yönlendirmesiyle onun ya da ona bağlı bir şirketin yararına yaptığı tüm hukuki işlemlerin ve geçmiş faaliyet yılında hakim şirketin ya da ona bağlı bir şirketin yararına alınan veya alınmasından ka-*

the dominant companies and affiliated companies. In the report, all legal proceedings performed with the dominant company or any of the affiliated companies or all legal proceedings performed in favor of the dominant company or any of its affiliated company through the instruction of the dominant company and as well as all measures taken or avoided to be taken in favor of the dominant company or its affiliated company in the last activity year shall be stated.”¹⁰

It is indicated in the aforementioned provision that the affiliated company is obliged to provide an affiliation report which has to be prepared based upon the domination agreement executed between the dominant company and affiliated company. Furthermore, the affiliated company is also obliged to submit its financial information to the dominant company due to the domination agreement.

III. OBLIGATIONS IN ACCORDANCE WITH THE DOMINATION AGREEMENT

According to the provisions regarding obligations arising out of the domination agreement stipulated under the TCC,¹¹ the affiliated company cannot directly demand of the dominant company equalization of the damages that occur due to the performance of the instructions realized in accordance with the domination agreement. However, parties may agree in the agreement on a provision which regulates that the affiliated company may directly demand of the dominant company the damages arising out of the agreement.¹²

A. Obligations of a Dominant Company and the Members of a Dominant Company’s Board of Directors

1. Obligations in Partial Dominance Status

The fact that the dominant company takes over the control of the management board of the affiliated company

çınılan tüm diğer önlemlerin açıklaması yapılır.”⁹ ibaresi yer almaktadır.

Söz konusu hükümde, bağlı şirketin hakim şirket ile yapmış oldukları hakimiyet sözleşmesine dayalı olarak bağlılık raporu verme yükümlülüğü belirtilmiştir. Ayrıca bağlı şirket, hakimiyet sözleşmesi ile birlikte finansal bilgilerini hakim şirkete teslim etme yükümlülüğü altına da girmektedir.

III. HAKİMİYET SÖZLEŞMESİ GEREĞİ SORUMLULUK

Hakimiyet sözleşmesi sonucu ortaya çıkan sorumluluğa ilişkin TTK’da¹⁰ düzenlenen hükümlere göre bağlı şirket, doğrudan hakim şirkete, sözleşme gereği yerine yetirmiş olduğu talimatlardan doğan zararların denkleştirilmesine yönelik bir talepte bulunamaz. Ancak, taraflar yapmış oldukları sözleşmede, bağlı şirketin hakim şirketten sözleşme gereği doğan zararlarını doğrudan talep edebileceğini ilişkin bir hüküm kararlaştırabilirler.¹¹

A. Hakim Şirket ve Hakim Şirketin Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu

1. Tam Hakimiyet Durumunun Söz Konusu Olmadığı Hallerde Sorumluluk

Hakimiyet sözleşmesi ile hakim şirket, bağlı şirketin yönetim organı üzerinde sevk ve idare yetkilerini elde etmekle birlikte, bu yetkilerini bağlı şirketi kayba uğratacak şekilde kullanamayacaktır. Hakim şirket, özellikle bağlı şirketi, iş, personel, alacak ve borç devri gibi hukuki işlemler yapmaya; karını azaltmaya ya da aktarmaya; malvarlığını aynı veya kişisel nitelikte haklarla sınırlandırmaya; ödemelerde bulunmaya; haklı bir sebep olmaksızın yatırımlarını kısıtlamak gibi verimliliğini ya da faaliyetini olumsuz etkileyecek kararlar veya önlemler almaya yahut gelişmesini sağlayacak önlemleri al-

FOOTNOTE

1 Turkish Commercial Code (TCC) numbered 6102, Official Gazette (OG) dated 14.02.2011, numbered 27836.

2 TCC Art. 198/3.

3 LANGERBUCHER, K. Schmidt/Lutter, AktG § 291, N.30, 31, narrated from **Veliye Yanlı**, “Hakimiyet Sözleşmeleri”, Regesta Ticaret Hukuku Dergisi, Volume: 3 Number: 1, İstanbul 2013, p. 7.

4 Yanlı, p. 7.

5 Art. 106 of the Trade Registry Regulation published in the OG dated 27.01.2013, numbered 28541.

6 Istin synallagmatic means, both parties shall be liable for debt due to relevant agreement.

7 Art. 2 of the Turkish Civil Code numbered 4721.

8 **Neslihan Karatas**, “Ticaret Kanunu Kapsamındaki Şirket Toplulukları ve Bunların Vergi Hukuku

Karşısındaki Durumları” I. Ticaret Hukuku Uluslararası Sempozyumu, Ankara 2014, p. 73.

9 TCC Art. 199/4.

10 TCC Art. 199/1.

11 TCC Art. 202-206.

12 Yanlı, p. 16

13 TCC Art. 202/1-a.

14 TCC Art. 202/1-b.

does not entail that the dominate company has a free ride, and may take decisions that might harm the affiliated company. The dominant company cannot force the affiliated company to perform legal transactions such as assignment of business, personnel, receivable and debt, to reduce or transfer its profit, to restrict its assets with real rights or personal rights, to make payments, to take a decision or measures that will negatively affect its activity or productivity or to avoid taking measures which will provide the development of the affiliated company by the way of setting restrictions on investments of affiliated company without having a valid reason.¹³ If the dominant company causes losses to the affiliated company, the affiliated company can claim compensation from the dominant company in the year of activity. However, the dominant company and members of the dominant company's board of directors will not be held liable for the damages arising out of the instructions given to the affiliated company, provided that the losses of the affiliated company shall be compensated or entitled with the right of claim with an equal value. Otherwise, if a dominant company refuses to compensate the losses of affiliated company suffered in that year or does not grant the right of claim to the affiliated company, all shareholders and creditors of the affiliated company can claim compensation of the damages from the dominant company and members of the dominant company's board of directors.

Each shareholder and creditor of the affiliated company can file a lawsuit against the dominant company regarding to the damages incurred by themselves.¹⁴ If the shareholders request compensation through litigation, the judge may decide on request or *ex officio* to purchase shares of those shareholders of the affiliated company or to have other acceptable solutions instead of compensation. Additionally, the TCC stipulates that "*compensation cannot be claimed in cases where it is proven that under the same or similar conditions, the transaction*

maktan kaçınmaya yöneltemeyecektir.¹² Hakim şirketin bağlı şirketi kayba uğratması halinde, bağlı şirket tarafından hakim şirketten o faaliyet yılı içerisinde denkleştirme talep edilebilecektir. Ancak hakim şirketin, bağlı şirkete, bağlı şirketin kayıplarını o faaliyet yılı içerisinde denkleştirmesi veya denk bir değerde istem hakkı tanınması durumunda, hakim şirket ve onun yönetim kurulu üyeleri vermiş oldukları talimatlardan dolayı söz konusu zararlardan sorumlu olmayacaktır. Diğer durumda, hakim şirket, ilgili faaliyet yılı içerisinde bağlı şirketin uğradığı kaybı denkleştirmez veyahut söz konusu kayba dair, bağlı şirkete bir istem hakkı tanımaz ise, bağlı şirketin her pay sahibi ve alacaklıları, zararlarının tazminini, kayba sebep olan hakim şirket ve onun yönetim kurulu üyelerinden talep edebilecektir.

Bağlı şirketin her pay sahibi ve alacaklısı, uğramış oldukları zararı hakim şirketten dava yoluyla talep edebilir.¹³ Söz konusu pay sahiplerinin dava yolu ile zararlarını talep etmeleri halinde; hakim, istem üzerine veya re'sen somut olayda hakkaniyete uygun düşecekse, tazminat yerine, bağlı şirketin pay sahiplerinin paylarının hakim şirket tarafından satın alınmasına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir başka bir çözüme karar verebilir. Bununla birlikte TTK'da; "*kayba sebebiyet veren işlemin, aynı veya benzer koşullar altında, şirket menfaatlerini dürüstlük kuralına uygun olarak gözetin ve tedbirli bir yöneticinin özeniyle hareket eden, bağımsız bir şirketin yönetim kurulu üyeleri tarafından da yapılabileceği veya yapılmasından kaçınılabileceğinin ispatı halinde tazminata hükmedilemeyeceği*"¹⁴ belirtilmiştir. Bu hüküm uyarınca, hakim şirket ve onun yönetim kurulu üyelerinin gerekli özeni gözettiğinin ispatı halinde, söz konusu hakim şirket ve onun yönetim kurulu üyeleri sorumluluktan kurtulacaktır.

Ayrıca, bağlı şirketin pay sahiplerinin haklarının korunduğu farklı düzenlemeler de mevcuttur. TTK uyarınca, bağlı şirketin pay sahipleri, belirli hallerde hakim şirketin

DİPNOT

1 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK), 14.02.2011 tarih, 27846 sayılı Resmi Gazete (RG).

2 TTK m. 198/3.

3 Veliye Yanlı, "*Hakimiyet Sözleşmeleri*", Regesta Ticaret Hukuku Dergisi, Cilt: 3 Sayı: 1, İstanbul 2013, s. 7'den naklen LANGERBUCHER, K. Schmidt/Lutter, AktG § 291, N.30, 31.

4 Yanlı, s. 7.

5 27.01.2013 tarih, 28541 sayılı RG'de yayımlanan Ticaret Sicili Yönetmeliği m. 106.

6 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) m.2.

7 Neslihan Karataş, "*Ticaret Kanunu Kapsamındaki Şirket Toplulukları ve Bunların Vergi Hukuku Karşısındaki Durumları*" I. Ticaret Hukuku Uluslararası Sempozyumu, Ankara 2014, s. 73.

8 TTK m. 199/4.

9 TTK m. 199/1.

10 TTK m. 202-206.

11 Yanlı, s. 16.

12 TTK m. 202/1-a.

13 TTK m. 202/1-b.

14 TTK m. 202/1-d.

that caused the loss would also have been carried out by the board members of an independent company, who take care of the company's interest in good faith and act with the care of a prudent manager, or that it could have been refrained from that transaction.”¹⁵ If it is proven that the dominant company and members of the dominant company's board of directors acted diligently, the aforementioned provision stipulates that the dominant company and members of the dominant company's board of directors will not be held liable.

Moreover, there are also some regulations protecting the rights of the shareholders of the affiliated company. According to the TCC, the shareholders of the affiliated

te karşı bazı taleplerini ileri sürebilecektir. Hakimiyetin uygulanmasıyla gerçekleştirilen ve bağlı şirket bakımından açıkça anlaşılabilir haklı bir sebebi bulunmayan, birleşme, bölünme ve önemli esas sözleşme değişikliği gibi işlemlerde, genel kurul kararına red oyu verip tutanağa geçirten veya yönetim kurulunun bu konulardaki kararlarına yazılı olarak itiraz eden pay sahipleri; hakim şirketten, zararlarının tazminini veya paylarının satın alınmasını, mahkemeden isteyebilecektir.¹⁵ Buna göre, bağlı şirketin pay sahipleri TTK'da belirtilen hususlar dikkate alınarak korunmaktadır.

company can assert some of their claims to the dominant company in certain conditions. In transactions realized through performance of dominance and which do not have an understandable valid ground such as merger, demerger and material amendments of articles of association, shareholders rejecting general assembly decision by annotating their rejection to the general assembly meeting minutes or rejecting resolution of the board of directors' decisions in written in those subjects, may request compensation of their damages or purchase of their shares from the dominant company through filing a law suit. Accordingly, shareholders of the affiliated company are protected considering matters indicated in the TCC.¹⁶

2. Tam Hakimiyet Halinde Sorumluluk

TTK'da hakim şirket ve onun yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu tam hakimiyet durumunda farklı olarak düzenlenmiştir. Bu husus, TTK'da "Bir ticaret şirketi bir sermaye şirketinin paylarının ve oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde yüzüne sahipse, hakim şirketin yönetim kurulu, topluluğun belirlenmiş ve somut politikalarının gereği olmak şartıyla, kaybına sebep verebilecek sonuçlar doğurabilecek nitelik taşıyabilir bile, bağlı şirketin yönlendirilmesine ve yönetimine ilişkin talimat verebilir. Bağlı şirketin organları talimata uymak zorundadır."¹⁶ ibaresiyle açıklanmaktadır. Hakim şirket, söz konusu madde uyarınca tam hakimiyet halinde, şirketler toplu-

2. Obligations in Complete Dominance Status

The obligations of the dominant company and members of the dominant company's board of directors are stipulated distinctly in the status of complete dominance under the TCC. The TCC stipulates that *"If the dominant company, directly or indirectly, holds hundred percent of the shares and voting rights of the affiliated company, dominant company's board of directors can give instructions to the affiliated company, even if those instructions may cause the affiliated company to incur losses, provided that those instructions are the results of the policies of the group, in which the dominant company is a party of. The bodies of the affiliated company have to comply with such instructions."*¹⁷ In accordance with the aforementioned provision, in complete dominance status, the dominant company may also give instructions to the managing body of the affiliated company regarding the matters restricted above, in order for the group of companies to procure in a uniform way. Even if there is not a domination agreement executed between the dominant company and affiliated company, the dominant company may give instructions that cause the affiliated company to incur losses, provided that the dominant company directly or indirectly holds shares and voting rights of the affiliated company.¹⁸

However, an exception has been set forth under the TCC stating that *"Dominant company, however, cannot give instructions, results of which will clearly exceed the affiliated company's solvency, and endanger its existence, or cause a significant loss of its assets."*¹⁹ Therefore, even though the dominant company has a complete dominance status over the affiliated company, dominant company cannot instruct in ways that are prohibited by the previous provision. If the dominant company gives instructions causing the affiliated company to incur losses, creditors of the affiliated company may file a law suit regarding compensation of damages from the dominant company and members of the dominant company's board of directors. However, in case a law suit is filed, the dominant company and members of the dominant company's board of directors shall not be held liable if they can prove that they acted diligently.

ğunun yeknesak bir şekilde hareket etmesi amacı ile yukarıda sınırlandırılan konularda da bağlı şirketin yönetim organına ilgili konularda talimat verebilir. Hakim şirket ile bağlı şirket arasında bir hakimiyet sözleşmesi olmasa dahi, hakim şirket, bağlı şirketin paylarına ve oy haklarına doğrudan veya dolaylı olarak sahip ise bağlı şirketi kayba uğraticı talimatlar verebilir.¹⁷

Ancak bu hususta; *"Bağlı şirketin ödeme gücünü açıkça aşan, varlığını tehlikeye düşürebilecek olan veya önemli varlıklarını kaybetmesine yol açabilecek nitelik taşıyan talimat verilemez."*¹⁸ denilerek TTK'da bir istisna öngörülmüştür. Söz konusu maddeye göre hakim şirket, bağlı şirket üzerinde tam hakimiyet kursa dahi maddede belirtilen nitelikleri taşıyan talimatları veremeyecektir. Hakim şirketin, bağlı şirkete kayba uğraticı talimat vermesi halinde, bağlı şirketin alacaklıları, hakim şirkete ve hakim şirketin yönetim kurulu üyelerine zararlarının tazmin edilmesine yönelik dava açabilecektir. Ancak dava açılması halinde, hakim şirket ve onun yönetim kurulu üyeleri, gerekli özeni ve dikkati gösterdiklerini ispat ederek sorumluluktan kurtulabilecektir.

a. Bağlı Şirket ve Bağlı Şirketin Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu

i. Tam Hakimiyet Durumunun Söz Konusu Olmadığı Hallerde Sorumluluk

Hakim şirketin, bağlı şirketin paylarının ve oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak tamamına sahip olmadığı durumlarda, tam hakimiyet ilişkisinden söz edilemez. Söz konusu hallerde, hakim şirketin vermiş olduğu talimatlar bağlı şirketi kayba uğratacak nitelikte olmamalıdır. Hakim şirket ile bağlı şirket arasında hakimiyet sözleşmesine dayalı olarak kurulmuş bir hakimiyetin söz konusu olması halinde dahi bu hakimiyet, hakim şirketin bağlı şirkete hukuka aykırı talimatlar verme hakkını vermez. Hakimiyet ilişkisindeki hukuka aykırılık, hakim şirketin bağlı şirkete verdiği haklı bir sebebe dayanmayan talimatlar sonucunda bağlı şirketin pay sahiplerinin ve şirket alacaklılarının kayba uğraması halinde ortaya çıkmaktadır.

FOOTNOTE

¹⁵ TCC Art. 202/1-d.

¹⁶ TCC Art. 202/2.

¹⁷ TCC Art. 203.

¹⁸ Yanlı, p. 6.

¹⁹ TCC Art. 204.

²⁰ TCC Art. 203.

²¹ TCC Art. 204.

²² TCC Art. 205.

a. Obligations of an Affiliated Company and the Members of an Affiliated Company's Board of Directors

i. Obligations in Partial Dominance Status

In cases where a dominant company does not hold hundred percent of the shares and voting rights of the affiliated company, directly or indirectly, a complete domination relationship does not exist. In aforementioned situations, the instructions given by the dominant company should not be to the disadvantage of the affiliated company, or cause the affiliated company to incur a loss. Even in a situation where there is a domination based on a domination agreement between the dominant company and the affiliated company, that domination does not give the dominant company the right to give illegal instructions to the affiliated company. Therefore, a domination relation is illegal when a dominant company causes losses for the affiliated company's shareholders and the creditors, due to its bad instructions and without valid reasons.

If the managing body of the affiliated company follows the instructions of the instructions based on the domination agreement, that action may bind them. For instance, the managing body of the affiliated company may restrict its investments due to an instruction of the dominant company. However, if these instructions cause losses to the affiliated company, the affiliated company may disobey these instructions and set aside. Also, it must be noted that the members of the affiliated company's board of directors can be held liable for the fulfillment of such instructions that cause the affiliated company to incur losses.

ii. Obligations in Complete Dominance Status

A complete domination relationship tends to exist in cases where the dominant company, directly or indirectly, holds hundred percent of the shares and voting rights of the affiliated company. In case of a complete domination relationship existing between two commercial companies, the affiliated company is obliged to comply with the

Bağlı şirketin yönetim organının, sözleşmeye dayalı olarak, hakim şirketin talimatlarını yerine getirmesi, onu bir borç altına sokabilir. Örneğin, hakim şirketin talimatı ile bağlı şirket, yatırımlarını kısıtlama yoluna gidebilir. Hakim şirketin, bağlı şirketin yönetim organına vermiş olduğu talimatlar, bu gibi kayıplara sebep verecek ise bu durumda bağlı şirket, verilen talimatları uygulama yükümlülüğü altına girmez. Ayrıca belirtmek gerekir ki, bağlı şirketin yönetim organı üyeleri, hakim şirketin vermiş olduğu kayba sebep olan talimatı uygulamaktan dolayı sorumlu tutulabilecektir.

ii. Tam Hakimiyet Halinde Sorumluluk

Hakim şirketin, bağlı şirketin paylarının ve oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak tamamına sahip olduğu durumlarda, tam hakimiyet ilişkisinden söz edilir. İki ticaret şirketinin arasında tam hakimiyetin bulunduğu durumlarda, söz konusu talimatlar bağlı şirketin kaybına neden olacak nitelikte olsa dahi, bağlı şirket bu talimatları uygulamakla yükümlüdür.¹⁹ Bununla birlikte, bağlı şirketin ödeme gücünü açıkça aşan, varlığını tehlikeye düşürebilecek olan veya önemli varlıklarını kaybetmesine yol açabilecek nitelik taşıyan talimat verilemez.²⁰ Hakim şirketin verdiği bu talimatlara uyulması durumunda, bağlı şirketin yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri veya sorumlu tutulabilecek diğer ilgili şahıslar, söz konusu talimatlara uymaları sonucu oluşan zarardan sorumlu tutulamayacaktır.²¹ Ancak, şirket alacaklılarının dava açma hakkı saklı tutulmuştur.

IV. SONUÇ

TTK ve Yönetmelik ile şirketler topluluğunun menfaatleri gözetilmiş olup, bu kapsamda birtakım düzenlemeler getirilmiştir. Bu düzenlemelerde şirketler topluluğu kavramı tanımlanmış, şirketler arasında yeknesak bir yönetimin alt yapısını kuran ve ortak menfaati amaçlayan hakimiyet sözleşmelerine yönelik hükümler ortaya konulmuştur. Ayrıca, sözleşme taraflarının yükümlülükleri ve sorumlulukları belirtilmiştir. Hakimiyet sözleşmesiyle hakim şirket ile bağlı şirket arasında bir hakimiyet ilişkisi kurulmakta, söz konusu ilişkiye bağlı

DİPNOT

15 6 TTK m. 202/2.
16 TTK m. 203.

17 Yanlı, s.6.
18 TTK m. 204.
19 TTK m. 203.

20 TTK m. 204.
21 TTK m. 205.

instructions, even if it makes them incur losses.²⁰ However, instruction which explicitly exceeds the affiliated company's ability to pay or may endanger the affiliated company's existence or may cause it to lose its significant assets cannot be given.²¹ If the dominant company does give these kinds of incumbent instructions making the affiliated company incur losses, the board of directors, executives or other relevant persons of the affiliated company may not be held liable for these losses.²² However, the company creditors' right to file a law suit is reserved.

IV. CONCLUSION

The interests of groups of companies have been protected by the TCC and by Regulations which are enacted to serve these purposes. These regulations have defined the term of group of companies and furthermore established provisions for domination agreements that set up a uniformed administrative substructure aims to provide the joint interest. Moreover, the liabilities and obligations of the contracting parties have also been indicated in these regulations. Domination relationship between the dominant company and the affiliated company is established through the domination agreement and some rights are granted and some obligations are imposed on the parties based on the aforementioned domination relationships.

In addition to the domination agreement, one may also find some agreements that establish domination relationship between two commercial companies. The status of these agreements and their scopes are not explicitly regulated in the legislation. Thus, this situation causes disagreements especially on announcement and registration of the aforementioned agreements in the trade registry. Moreover, in case a dominant company is the shareholder of the affiliated company, the existence of the dominant company's right to vote in the affiliated company's general assembly needs an approval of the domination agreement. Additionally, the concept of group of companies has been strengthened through domination agreements and a more uniform management of these companies has been procured. ■

olarak taraflara yukarıda bahsedildiği üzere belirli yükümlülükler ve haklar sağlanmaktadır.

Hakimiyet sözleşmesi dışında, iki ticari şirket arasında hakimiyet ilişkisi oluşturan sözleşmeler de mevcuttur. Bu sözleşmelerin durumu ve hangi kapsamda değerlendirileceği hususu mevzuatta açıkça düzenlenmemekte ve bu durum özellikle söz konusu sözleşmelerin ticaret siciline tescil ve ilanı konusunda fikir ayrılıkları yaratmaktadır. Üstelik, hakimiyet sözleşmesinin geçerlilik şartlarından biri olan genel kurulun onayının alınması konusunda, hakim şirketin, bağlı şirketin hissedarı olması durumunda, hakimiyet sözleşmesinin onaylanması için bağlı şirketin genel kurulunda oy kullanma hakkının olup olmaması hususu tartışmalıdır. Bununla birlikte, şirketler topluluğu hakimiyet sözleşmeleri ile daha sağlam bir zemine oturtulmuş ve yeknesak bir şekilde sevk ve idare edilmesi sağlanmıştır. Bu düzenlemeler ile birlikte hakimiyet sözleşmesi çerçevesinde şirket topluluğu müessesesi ortaya konulmuştur. ■

BIBLIOGRAPHY KAYNAKÇA

Neslihan Karatas, "Ticaret Kanunu Kapsamındaki Şirket Toplulukları ve Bunların Vergi Hukuku Karşısındaki Durumları", I. Ticaret Hukuku Uluslararası Sempozyumu, Ankara 2014

Veliye Yanlı, "Hakimiyet Sözleşmeleri", Regesta Ticaret Hukuku Dergisi, Volume: 3 Number: 1, 2013/1 İstanbul p. 6-16

Neslihan Karatas, "Ticaret Kanunu Kapsamındaki Şirket Toplulukları ve Bunların Vergi Hukuku Karşısındaki Durumları", I. Ticaret Hukuku Uluslararası Sempozyumu, Ankara 2014

Veliye Yanlı, "Hakimiyet Sözleşmeleri", Regesta Ticaret Hukuku Dergisi, Cilt: 3 Sayı: 1, 2013/1 İstanbul s.6-16